

Jaarverslag van Genootschap Oud-Westland over het jaar 2022

Algemene Ledenvergadering

Op woensdag 16 februari 2022 werd de Algemene Ledenvergadering gehouden door middel van een webinar waaraan 60 leden deelnamen.

De notulen van deze Algemene Ledenvergadering zijn te lezen op de website onder Bestuur.

Erfgoedbescherming

In 2021 heeft het Genootschap Oud-Westland samen met de historische verenigingen in het Westland deelgenomen aan de Werkgroep Erfgoedbescherming. Het GOW zorgde voor het voorzitterschap en het secretariaat. De werkgroep kwam drie keer via zoom bij elkaar op 10 maart, 15 april en 17 november. De laatste twee keer nam wethouder Piet Vreugdenhil aan het overleg deel. Doel is om tot een regelmatig, structureel overleg tussen het gemeentebestuur en de werkgroep te komen.

De gesprekken concentreerden zich op het plaatsen van informatiebordjes bij gemeentelijke monumenten, inventariseren van tuinbouwerfgoed en zorg om bedreigde monumenten. In 2021 liepen er bij de gemeente Westland bezwaarprocedures tegen de ruiming van de RK begraafplaats aan de Dijkweg in Naaldwijk en de weigering van de gemeente om deze aan te wijzen als gemeentelijk monument. Op 16 september weigerde het college van B&W ondanks een positief advies van de monumentencommissie de RK begraafplaats een plaats op de monumentenlijst te geven. Het GOW diende evenals de landelijke organisaties Terebinth, het Cuypersgenootschap en Bond Heemschut een bezwaarschrift in tegen deze weigering. De bezwaarschriften zullen op 24 januari 2022 worden behandeld door de commissie bezwaren en beroepen.

De Historische vereniging Monster - Ter Heijde heeft een bezwaarprocedure lopen tegen de sloop van de Aloysiuschool in Monster en tegen de weigering van de gemeente om deze een plaats op de monumentenlijst te geven. De gemeente weigert eveneens een beslissing te nemen op een verzoek de veiling in Kwintsheul op de monumentenlijst te plaatsen. In plaats daarvan gaf de gemeente toestemming voor de sloop van de beeldbepalende overkapping van het veilinggebouw. Deze drie kwesties zijn een vast onderdeel van de agenda van de werkgroep erfgoedbescherming. Tevens diende het GOW een bezwaarschrift in tegen de omgevingsvergunning voor de bouw van de Harmonie in Naaldwijk. Dit bezwaarschrift wordt op 4 januari 2022 behandeld.

Lezingen

Webinarlezing *Van oerrund tot kardoen. Verhalen achter maaltijden uit ons verleden.* door dr. Laura Kooistra op woensdag 16 februari 2022

Aan het boek *Verandering van spijs. Tienduizend jaar voedselbereiding en eetgewoonten* werd door Kooistra samen met 22 anderen gewerkt om de gebruiken rond het vergaren, de productie en het nuttigen van voedsel vanaf het Mesolithicum tot de Moderne tijd in het gebied waartoe Nederland behoort in kaart te brengen. De kennis daarover kon over een lange periode uitsluitend worden verworven via het bestuderen van archeologische vondsten. Archeologisch onderzoek bij Schipluiden heeft bijvoorbeeld veel kennis gebracht over voedselgebruik in het Neolithicum.

Pas vanaf de Middeleeuwen kunnen gegevens rond dit onderwerp worden gevonden in archieven. Ook op schilderijen kan gezien worden welk voedsel er in vroeger tijden te koop was, zoals kardoen (een groente verwant aan de artisjok, waarvan de bladstelen werden gegeten). Het uitgestorven oerrund kunnen we ons gemakkelijker voorstellen. Het onderzoek was onderverdeeld over de perioden van de jager/verzamelaar (Mesolithicum), de overgang naar een beschaving van boeren/landbouwers (Neolithicum + brons- en ijzertijd), de Romeinse tijd en de tijd van de stedelijke cultuur.

Opvallend was dat het zittend op de grond koken en eten pas in de latere Middeleeuwen ging verdwijnen. Koken bleef heel lang gebeuren in kookpotten aan een haak boven een open vuur. Op het tapijt van Bayeux uit 1068 zijn tafels te zien, maar die zijn nog heel eenvoudig.

Kooistra vertelde dat de jager/verzamelaars vooral vegetarisch aten, maar dit was dit niet uit principe zoals nu. Planten waren er altijd en wortelstokken waren meer voorhanden dan vlees. Het eten van vlees werd waarschijnlijk vooral voor feesten bewaard als een grotere groep gezamenlijk at. Het conserveren van vlees was niet mogelijk in de tijd tussen 9000 en 5000 v. Chr..

Eten bleef heel lang een gebeuren zonder rangen of standen. Pas in de Romeinse tijd was er sprake van een elite, maar na hun vertrek viel men terug naar een zelfvoorzienende boerensamenleving in stamverband. In de latere stedelijke samenleving kon aan het kopen en nuttigen van voedsel pas weer status worden ontleend.

Grote landschappelijke veranderingen als zeespiegelstijging hadden veel invloed op bewoning en voedselgebruik.

Kooistra zei een interessante reis door de tijd te hebben gemaakt en zich als archeoloog een soort detective had gevoeld.

Lezing *Forum Hadriani, het Romeinse Voorburg*, door drs. Joanneke van den Engel-Hees op woensdag 6 april 2022

Door 105 leden werd de lezing in De Rank in De Lier bijgewoond.

Mevrouw Van den Engel begon haar verhaal met het positieve bericht dat de Limes, de grens van het Romeinse Rijk tijdens de regering van keizer Claudius, in 2021 tot werelderfgoed was verklaard.

Voorburg behoorde samen met Nijmegen tot de steden. Op andere plaatsen, o.a. Ockenburg, zijn forten gevonden en in Naaldwijk mogelijk een vlootstation.

Oude kaarten (Peutingerkarta en de kaart van Kruikius) en archeologische vondsten hebben veel kennis opgeleverd over de Romeinse aanwezigheid in Nederland. Professor Reuvens, eerste directeur van het Museum van Oudheden in Leiden leidde in het begin van de negentiende eeuw als eerste de opgravingen in Voorburg. Er werd toen nog niet gelet op grondsporen maar wel werden een badhuis en een keldertje met het beeldje van een hondje, hengsels, munten, haken en een sleutel gevonden. Onder leiding van professor J. H. Holwerda werd van 1909 tot 1915 opnieuw gegraven en nu werd ook gelet op grondsporen. In 1923 publiceerde Holwerda zijn bevindingen, inclusief zijn veronderstelling dat er sprake was van een vlootstation bij Voorburg en geen stad. Deze stelling werd later toch ontkracht. In het jaar 121 na Chr. bezocht keizer Hadrianus Voorburg en werd het stadje gesticht. Het werd een politiek en bestuurlijk centrum en kreeg voor 151 na Chr. stadsrechten onder de naam Municipium Aelium Cananefatium. Rond 180 werd een stenen stadsmuur gebouwd en was er sprake van grote bloei. Het verval zette in aan het begin van de vierde eeuw door verschillende oorzaken. Invallen van barbaren, pestepidemieën, ontvolking en natter worden van het gebied kunnen er debet aan geweest zijn.

Tot op heden zijn veel sporen gevonden: rechte huizenblokken, een stadsmuur met dubbele gracht, een hoofdweg met huizen en werkplaatsen ervoor. Bovendien werd in 2008 toch een haven voor platbodems gevonden. Ook de Romeinse weg langs het kanaal van Corbulo met verschillende mijlpalen is van grote waarde. Er wordt verondersteld dat er ook een markt en buitenstedse graven zijn geweest, maar daar zal nog naar moeten worden gezocht. Interessant is de vondst van het skelet van een jonge vrouw. Haar hoofd is a.d.h.v. een afgietsel uit Parijs gereconstrueerd als de Voorburgse Gera.

Excursie naar Forum Hadriani op 14 mei 2022

Met 33 personen hebben we op een stralende middag genoten van de excursie in Voorburg. We verzamelden bij het museum Swaensteyn om daar de kleine tentoonstelling over het Romeinse Voorburg te zien. Joanneke van den Engel gaf daar nog even wat uitleg om als vervolg op haar lezing van 6 april de geheugens wat op te frissen. Om half twee wandelden we naar het gebied waar de stad ooit was gesitueerd om daar in drie groepen te worden rondgeleid over het terrein. De gidsen waren bijzonder goed op de hoogte en wisten, ondanks dat er eigenlijk niets meer was te zien, de Romeinse stad en samenleving goed tot leven te brengen. Dat er onder de grond nog heel veel aanwezig is, bewees onze gids met foto's van opgravingen en met de vondst van Romeinse scherfjes op een plek waar onlangs rioleringswerkzaamheden waren geweest. Het prachtige park en het heerlijke weer maakten het succes van de middag compleet. Tevreden zaten we na afloop op een terras met een drankje nog wat na te praten, blij dat we elkaar weer gewoon hadden kunnen ontmoeten.

Bedrijfsbezoek bij Dutch Flower Group op 24 mei 2022

Met 48 leden hebben we het uitgestelde bezoek aan DFG gebracht. Na ontvangst met koffie en thee heeft Jaap van Duijn, een van de oprichters, verteld over de fusie met het bedrijf van de familie Zijdeveld uit Aalsmeer. Daarna schetste Richard Koenen de huidige situatie met alle uitdagingen die op het pad van de holding voorkomen. We werden vervolgens in groepjes van twaalf rondgeleid door het bedrijf OZHamifleurs. Indrukwekkend hoe in korte tijd zoveel bloemen en planten worden verwerkt om verhandeld te worden in verschillende landen. De pioenrozen die bij vertrek werden uitgereikt als 'toetje' getuigden nog van ons bezoek.

Bedrijfsbezoek bij BVB Substrates op 14 september 2022

Met 52 leden zijn we op bezoek gegaan bij BVB, een familiebedrijf dat al meer dan 110 jaar bestaat. We werden ontvangen door dhr. Mart van Buuren met koffie/thee en koek. Daarna bracht hij met een PowerPoint presentatie de geschiedenis van het bedrijf duidelijk in beeld; beginnend bij Opa Maarten die in 1908 in Maasland startte met een handel in stro en diervoeder. In 1977 nam Mart het bedrijf over en zou uiteindelijk groeien naar acht hectaren voornamelijk overdekt gebied. Ook ging het bedrijf internationaal werken via overnames van bedrijven in Nederland, Duitsland en Zweden. De grondstof kwam uiteindelijk vooral uit Finland en andere Scandinavische landen. Even was er een samenwerkingsverband met het Finse Kekkilä, maar onlangs hebben de Finnen ook de resterende aandelen overgenomen. Het resultaat is een bedrijf met 670 medewerkers dat wereldwijd in honderd landen levert.

Na het verhaal werden we in groepjes rondgeleid door de hallen met diverse soorten potgrond, langs veel automatiseringsapparatuur en door de ruimten waar de logistiek plaatsvindt. Afsloten werd met een bezoek aan het belerende bedrijf waar miniaturvrachtwagens worden verhandeld. Daar werden we gastvrij onthaald op drankjes en hapje!

Presentatie van het Historisch Jaarboek 2022 op 3 september in de Domkerk in De Lier

Voorzitter Jan Maat heette ieder welkom, in het bijzonder wethouder Barend Rombout die het eerste exemplaar in ontvangst zou nemen, en gaf na zijn waardering voor het werk van de commissie te hebben uitgesproken het woord aan Leo van den Ende, voorzitter van de redactiecommissie. Deze vertelde in het kort wat grofweg de inhoud van het jaarboek van dit jaar is. Jan den Hoed, bestuurslid van museum De Timmerwerf kreeg gelegenheid iets te vertellen over de geschiedenis van het gebouw. Dit deed hij met verve. Duidelijk werd wat de timmerlieden in al die jaren aan bijzondere

opdrachten hadden uitgevoerd. Niet dat zij veel administratie hadden bijgehouden, maar veel informatie was te vinden in archieven van het polderbestuur. Zo kon Jan den Hoed ons laten zien hoe zuinig werd omgesprongen met de staven van de molenschijf van de Groeneveldse molen en hoe het karnen voor boerinnen lichter werd door het aanschaffen van houten druiven.

Na afloop konden de 95 aanwezigen onder het genot van een drankje hun jaarboek in ontvangst nemen.

Lezing *Polanen* van dr. Adri van Vliet op 11 oktober in de Ontmoetingskerk in Naaldwijk

Zo'n 120 leden en andere belangstellenden waren getuige van het tweeledige verhaal over Polanen. Na de inleiding waarin Adri van Vliet vertelde hoe hij als dertienjarige geïnteresseerd was geraakt in Polanen, behandelde hij in het eerste deel het geslacht Polanen. Het was duidelijk dat het in de loop van de veertiende eeuw steeds meer macht verwierf. Jan I en Jan II van Polanen zouden na hun dood zelfs een praalgraf krijgen dat nog altijd samen met de graven van verschillende Nassaus in de Grote kerk van Breda te bezichtigen is. Dat het echter niet altijd voorspoedig verliep met de Polanens bewijst de verwoesting van het kasteel in 1351 en de destructie van het enigermate herstelde complex in 1394. Dat de Polanens zich aan de zijde van de Hoeken opstelden was hier debet aan. Na de pauze deed Van Vliet verslag van de drie maanden durende opgraving aan de Madeweg in 1981 waar hij zelf bij betrokken was geweest. Het leverde veel gegevens over de verschillende bouwstadia op en over het gebruik van de verschillende gebouwen. Adri van Vliet vertelde hoe veel vondsten overgebracht werden naar de zolder van de Oude Kerk in Naaldwijk om te worden gereinigd en beschreven.

Voor wie geïnteresseerd is in de details van deze opgraving wil ik graag wijzen op het Historisch Jaarboek van 2001, waarin archeoloog Epko J. Bult uitgebreid verslag heeft gedaan van het onderzoek.

Uitreiking Oud-Westlandprijs op 19 november 2022 in de Hervormde Kerk in Ter Heyde

Vijfenzestig mensen wisten ondanks de halve marathon toch de kerk te bereiken om getuige te zijn van de uitreiking van de vijfde Oud-Westlandprijs. Juryvoorzitter Adri van Vliet prees de drie genomineerden voor hun inzet om de Westlandse geschiedenis en het cultuurgoed onder de inwoners bekend te maken. Zij ontvingen alle drie een boekje om die waardering te onderstrepen. Dat Ton Immerzeel de terechte winnaar was, werd duidelijk tijdens de enthousiaste motivatie die Van Vliet liet horen. Aan Ton Immerzeel werd de oorkonde en een envelop met €500,- aangereikt door voorzitter Jan Maat. De verraste prijswinnaar liet de aanwezigen daarna aan de hand van veel foto's van opgravingen zien wat hij samen met anderen te weten was gekomen over veel archeologisch erfgoed in het Westland. Er werd met een drankje nog gezellig nagepraat.

Lezing *Westland als bakermat van de klassieke cultuur in Nederland* door dr. D. Burgersdijk in De Rank in De Lier op 14 december

Ondanks een WK-voetbalwedstrijd en aangekondigde ijzel waren 65 leden en introducees getuige van het verhaal van Burgersdijk. Voor de pauze bracht hij de geschiedenis van De Lier in beeld en na de onderbreking kwamen de Burgersdijkers aan de beurt. Dat zijn verre voorvaders indrukwekkende persoonlijkheden waren met veel invloed op de Latijnse cultuur in Nederland werd duidelijk. Op de

website is een mooie samenvatting te vinden die bestuurslid Frank de Klerk heeft geschreven. Daar ziet u ook de stamboom met de Burgerdijkse Blotius, die aan het Habsburgse hof belangrijk werk deed, en zijn neef Franco-Petri Burgersdijk, die aan de wieg van de Latijnse school stond.

Website en webwinkel

Op de website werd van de activiteiten van het Genootschap door bestuurslid Frank de Klerk verslag gedaan. De webwinkel genereerde een omzet van €1310.

Tenslotte riep Leo van den Ende de aanwezige schrijvers naar voren om hun exemplaren in ontvangst te nemen. De middag werd besloten met een gezellig samenzijn onder het genot van een drankje. De publicatiecommissie bestaat uit Gerda Gunneweg-van Zeijl, Harry Groenewegen, Gustaaf van Gaalen en Leo van den Ende als voorzitter.

Ledenbestand

Op 31 december 2022 bedroeg het aantal leden 576, waaronder twee ereleden. Het ledental is afgenomen met 17 personen ten opzichte van dat van 2021.

Zeventien personen meldden zich als nieuw lid aan en er waren zevenentwintig opzeggingen.

Daarnaast moesten we door overlijden helaas afscheid nemen van zeven leden:

Dhr. H.M.A.M. van der Zande, Vlaardingen

Dhr. C.H. Scheffers, Monster

Dhr. G.H.A.M. van Leeuwen, Monster

Dhr. P. van Leeuwen, Poeldijk

Dhr. J.A.C. van der Mout, De Lier

Dhr. W. van Koppen, Honselersdijk

Dhr. F.C.M. Touw, Naaldwijk

Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft zeven maal vergaderd: op 12 januari (zoom), 9 maart, 11 mei, 24 juni, 14 september, 21 oktober en 9 november.

De bestuurssamenstelling is niet gewijzigd.

Jan Maat, voorzitter

Liduin Badoux-Grootscholten, secretaris

Ad Moor, penningmeester

Harry Groenewegen, redactie jaarboek

Frank de Klerk, communicatie en pr, info@oudwestland.nl

Aad Vermeer, ledenadministratie

Sociale media en website

Arco Keijzer, websitebeheerder

Michel Kox, websitebouw

Kevin de Kok, social media

Jan Peter Diepersloot, social media en beheerder webwinkel

Boekencommissie

Martha Vollerling, Harry Groenewegen en Frank de Klerk

Liduin Badoux-Grootscholten
secretaris

